Analyse Koudvuur

N.B.1. : dit gedicht is te lang om een uitputtende ontleding toe te staan en alle verbanden mee te nemen. Nodig is dat trouwens allerminst. Dat is goed voor de aardigheid, als hobby of voor een universiteitsstudent die moet promoveren… Bij te uitvoerige analyses bestaat het gevaar dat de aardigheid ervan af gaat of beter gezegd: de eventuele schoonheid. Met metrum, ritme doe ik niets.

N.B. 2: ik begin met de titel te analyseren. Dat is de enige concessie die ik doe op mijn objectiviteit. Ik kan dat doen want ik ken het gedicht. Toch is het niet onmogelijk voor wie dan ook om na twee keer het gedicht te hebben gelezen met het analyseren van de titel te beginnen. Hoeveel keer een gedicht vóór de analyse gelezen moet worden is geen wet van Meden en Perzen. Het zal voor iedereen verschillen per gedicht en het zal afhangen van het gedicht. Dogma's werken voor mij in ieder geval niet. Er blijft een ongrijpbare component die niet valt uit te leggen.

Koudvuur

Kano, zeilboot, plezierjacht had hij kunnen zijn
rode, sprankelende wijn in een glas van kristallijn
robijnen om mijn oren te sieren; een feestjurk:
gelaagd décolleté om 's nachts feest in te vieren
hotpants, bikini, een lot uit de miljoenenloterij
kabbelgolven op de kale dag, mijn lachstimulus
de Klaagmuur voor mijn onuitgesproken klacht
gitaargetokkel in lome stilte, drum in de nacht
brandweer in seizoenen van verzengende kilte.

Wat ervan overblijft, is het scherpe roestgeluid:
de schoppen die derdegraads snijden in de huid
van de grond exact op het dode punt waar ik lig
kluiten werpend op het cabriolet dak van de kist
waarin ik raar nog niet doodgegooid door een list
met 't niets waar ik me mee kan verweren gaatjes

weef, met dunne verzonnen groenstalen draadjes
en tollend mijn harnas smeed op ‘t Fikkie bedacht
waarop, ik, roltabak in strak pak gewikkeld wacht.

Het keurkorps van de troepen vindt me met gemak
terwijl ik kloekzinnig als een kip zonder kop wentel
zolang het klankkogels op me inregent als hagelslag
om schokkend de mop buiten mijn leden te stuiten
die mij als heks op ijs gezwachteld in gloeiend gaas
dwars door de honingraatgaatjes brandend belaagt
en ik gepakt in kant me stervend verbaas over mijn
paradoxale pseudo-rust-Armada en stom beken dat
ik hem in niets herken wat ik van je ken : je stem.

Bij de analyse komen aan de orde:

I. Vorm: ‘versiering’; het ‘uiterlijk’ waaronder de klank
II. Inhoud: ontleding en interpretatie
- A. denotatie en connotatie
- B. perspectief en het (lyrisch) subject: wie voelt of vindt wat
- C. tijd: wanneer
- D. ruimte: waar
- E. structuur: hoe zijn de delen samengevoegd; ontdekken van een netwerk
- F. handeling: wat (gebeurt er) en door wie

III Conclusie

Vorm

Het is niet moeilijk vast te stellen dat deze tekst een gedicht is als gelet wordt op het ‘uiterlijk’. Bij gedichten hoort de klank ook tot het ‘uiterlijk’ omdat gedichten taaluitingen zijn en die bestaat uit klanken die niet altijd op papier staan, maar integendeel vaak worden uitgesproken en dus worden gehoord. Het gaat bij ‘vorm’ om alles wat je kunt zien of horen.

Wat we kunnen zien:

De tekst bestaat uit drie lange zinnen waarvan drie strofen zijn gemaakt: de eerste, tweede en derde strofe. Omdat elk strofe één hele zin is, begint die telkens dan ook met een hoofdletter en eindigt op een punt. De regels tussendoor beginnen elk met een kleine letter.
Verder vallen de ongeveer gelijke regellengtes op en dat sommige woorden rijmen.
Aan de vorm kunnen we vaststellen dat deze tekst een gedicht is vanwege de:

- ordening in drie coupletten
- gelijke regellengtes
- rijmende woorden (zonder dat er sprake is van een vast rijmschema)
- de manier waarop het wit is gebruikt: tussen de coupletten telkens een witregel. Er is geen rekening gehouden met de zinnen, dat zijn er maar drie. Elk van deze drie zinnen is opgedeeld in strofes met negen regels.

Een strofe met negen regels heet een novet. De vormstructuur is dus drie zinnen, opgedeeld in drie novetten.

Analyse van de titel

De titel bestaat uit één woord en dat is in relatie tot het hele gedicht weinig. Het eerste couplet telt 66 woorden. Het tweede: 77. Het derde: 80 Totaal: 223 woorden. Is het voor de analyse belangrijk om het aantal woorden te tellen? Absoluut niet. Het is zelfs niet aan te raden. Waarom ik het wel doe? Als showproject en soms helpt het wel om de verhouding te bepalen. Gewoon kijken en schatten is voldoende. Het is in ieder geval duidelijk, dat er een discrepantie is tussen de harde, staccato titel en de drie novetten die totaal 27 regels beslaan. Er zit een kleine kop op een fors lichaam. Eén staat op 224. (1:224). Ik probeer voor dit onevenwichtige een reden te bedenken. Kan het zijn dat de titel een samenvatting is van de hele tekst? Dienen de rest van de woorden slechts ter verduidelijking van de titel? Hoe klinkt die titel? Subjectief gezien zou ik kunnen zeggen als een pistoolschot. Objectief gezien niet. 'Halloo…' klinkt niet als een pistoolschot al is het maar één woord. 'Hee…' evenmin. 'Natuurlijk' ook niet. 'Rotzak' misschien wel. Wat is het verschil? Hoe deze vier woorden elk zouden klinken als ik ze met inachtneming van de **betekenis** zou lezen, zeggen of uitspreken. Betekenis

niet per se zoals aangegeven in een woordenboek (denotatie). Maar als we de woorden als ‘tekens’, signalen, seintjes beschouwen. Sociaal maatschappelijke tekens. Zoals je hand opheffen ter begroeting van iemand. Of je vinger opsteken. Hopelijk geef je nooit je baas of je kind een verkeerd teken, sein, signaal door je middelvinger op te steken als je net promotie hebt gehad of je kind zijn zwemdiploma heeft behaald. In het eerste geval steek je misschien je hand uit. In het tweede geval steek je je duim op. Zonder dat we het weten hebben onze hersenen een bepaalde context gecreëerd bij elk van de hierboven genoemde woorden. Welke context? Dat heeft te maken met de woordenboekbetekenis (denotatie) en de semantiek van het woord. Bij ‘Hallo’, denk ik aan een begroeting of een berisping. Vaker een begroeting denk ik. Bij ‘Halloo,’ denk ik zelfs nog makkelijker aan twee mensen die elkaar ontmoeten en waarvan tenminste één van beide blij verrast is. Ik zou bijna de conversatie kunnen afmaken omdat we in het dagelijks leven ettelijke van zulke ontmoetingen hebben. En dat geldt voor elk van de genoemde woorden. Bij een woord als ‘Koudvuur’ kunnen we mogelijk niet zo snel een bepaalde context verzinnen. Onderschat die slimme hersenen echter niet: de vorm (koud en vuur) verraadt veel en de woordenboekbetekenis (denotatie) van deze twee aparte woorden, scheppen een bepaalde sfeer en de connotatie. Onwillekeurig kan de lezer zich een beeld vormen van een weliswaar nevelige ‘omgeving’ maar desondanks definitief niet een ‘goeiedag, goeieweg’ situatie. Hoe komt dat? ‘Koud’ is niet cool, niet koel en niet cosy. Vuur is niet lekker warm (tenzij er haard voor zou staan). Er is met dit ene woord een wereld geschapen. Toegegeven: een onduidelijke, mistige wereld. Wat wel duidelijk is: kou en hitte zijn er aanwezig. Dat zijn twee tekens die de sfeer bepalen.

Nu zou een argeloze lezer denken dat de kou (van koud, koude) en de hitte (het is heet, ik brand) elkaar opheffen. Dat is niet zo! Hoewel ze bijna tegengesteld zijn aan elkaar versterken ze elkaar juist. Waarom? Geen van beiden zijn aangenaam. Er is sprake van een tegenstelling die een spanningsveld oproept. Dat is een signaal dat de dichter heeft gegeven. Vergelijk dit: een schreeuwende stilte. De stilte wordt versterkt door het woord schreeuwend en niet geneutraliseerd. We weten direct dat er zelfs geen sprake is van een doodse stilte, maar van één die je het gevoel geeft dat het zo stil is dat het lijkt op geluidsoverlast, een stilte die je panisch

maakt, die schreeuwt tegen je hersens. De dichter heeft het signaal gegeven: wat volgt wordt niet leuk, grappig, gemoedelijk en waarschijnlijk niet filosofisch.

Gaan we na wat de denotatie (woordenboekbetekenis) is van het woord 'Koudvuur' dan komen we erachter dat het een ziekte is. Een gevaarlijke ziekte die kan leiden tot amputatie van lichaamsdelen of in het ergste geval tot de dood. Het begint met een wondje of een schimmelinfectie waardoor een open huid is ontstaan en die gaat ontsteken en koorts, rotting en stank veroorzaakt. Het lichaam gaat rotten. Nee, verre van prettig, hè? Nu hebben we reeds op twee vlakken een duidelijk teken ontvangen: zet je schrap. Op semantisch niveau (als teken, als signaal > kou > brr > dood> < hitte > brand > dood) en vanwege de denotatie in het woordenboek (erge dodelijke ziekte) en ten derde connotatief.

De connotaties van koud en vuur (de betekenisvelden van deze woorden afzonderlijk) 'koud' en 'vuur' liegen er evenmin om.
Hier gaan we: connotatie
koud > frostbite > verliezen van ledematen > amputatie > dood > Lijk > een koude kikker > een koude ontvangst enzovoorts.
vuur > brand > verkolen > vernietiging > verlies > dood. Bij vuur zou je tevens kunnen denken aan enthousiasme, hevige liefde. Hoe komt het dat we dat niet zo snel zullen denken? Juist ja, die schreeuwende stilte. Het vuur dat koud is.

Conclusie: omdat de titel slechts bestaat uit één van de 224 woorden van dit gedicht. Is het een lichtgewicht ten opzichte van de strofen. Welnee. Dat komt door de signalen die de titel, de morsetekens op drie niveaus uitzendt. Het s.o.s luidt: koude, langzame versterving gepaard aan hevige vernietigende hitte, want: geen vlammetje, geen haardvuur. Welnee: koudvuur. De titel houdt bijna een tegenstelling in zijn wezen. Is met zichzelf in spanning. Bijna, want koud is een bijvoeglijk naamwoord en vuur een zelfstandig naamwoord. Wat voor een vuur? Een vuur waar je koud van wordt. Letterlijk als het om die ziekte gaat. Die rottende lichaamsdelen gaan dood. Krijgen geen warmte meer. Dit vuur is dus geen enthousiasme, niet levendig, maar dodelijk vuur. De kou versterkt dit vuur. Meer woorden zijn niet nodig. Een krachtige dreiging.

Rest ons nog om na te gaan of deze onaangename voorspelling zou kunnen kloppen. We kunnen kijken of koud rijmt met woorden uit de tekst of dat we in betekenis of qua signaal die kou en dat vuur terug kunnen vinden (> verband > structuur). Die worden zijn onderstreept en dikgedrukt.

Koudvuur

Kano, zeilboot, plezierjacht had hij kunnen zijn
rode, sprankelende wijn in een glas van kristallijn
robijnen om mijn oren te sieren; een feestjurk:
gelaagd décolleté om ’s nachts feest in te vieren
hotpants, bikini, een lot uit de miljoenenloterij
kabbelgolven op de kale dag, mijn lachstimulus
de Klaagmuur voor mijn onuitgesproken klacht
gitaargetokkel in lome stilte, drum in de nacht
brandweer in seizoenen van **verzengende kilte**.

Wat ervan overblijft, is het scherpe roestgeluid:
de schoppen die derdegraads snijden in de huid
van de grond exact op het dode punt waar ik lig
kluiten werpend op het cabriolet dak van de kist
waarin ik raar nog niet doodgegooid door een list
met ‘t niets waar ik me mee kan verweren gaatjes
weef, met dunne verzonnen groenstalen draadjes
en tollend mijn **harnas** smeed op ‘t **Fikkie** bedacht
waarop, ik, **roltabak** in strak pak gewikkeld wacht.

Het **keurkorps** van de **troepen** vindt me met gemak
terwijl ik kloekzinnig als een kip zonder kop wentel
zolang het klank**kogels** op me inregent als **hagelslag**
om schokkend de mop buiten mijn leden te stuiten
die mij als heks op **ijs** **gezwachteld** in **gloeiend** gaas
dwars door de honingraatgaatjes **brandend** belaagt
en ik gepakt in kant me stervend verbaas over mijn
paradoxale pseudo-rust-**Armada** en stom beken dat

ik hem in niets herken wat ik van je ken : je stem.

De **connotaties en denotaties** van de 17 woorden die een relatie met de titel hebben, dus met kou(d) of vuur.

In de **eerste strofe** zijn er vier woorden die een relatie met de titel hebben:

1. Hotpants: heet > vuur > lust (?) > brandweer (Hotpants <> brandweer = lust blussen?)
2. **brandweer** > blussen van vuur, van een brand > pijn > vernietiging > verlies > dood; de lust wordt geblust. Worden 'brand' en 'weer' gescheiden van elkaar dan kan dat zowel positief als negatief zijn. Vb. : het vuur (enthousiasme, de liefde, de lust) wordt opnieuw (weer) aangewakkerd of de woede (brand > Surinaams: mi hati faya; mi hati ee bron) worden gesust (geblust). Negatief: alweer brand, woede.
3.verzengende > verzengen > zengen = licht branden = schroeien > een kip zengen = de veerstoppels van de huid afbranden; verzengen = door zengen bederven of beschadigen > het gras is verzengd
4.kilte > onaangename koude > keldertemperatuur > kilheid met name van de atmosfeer;
N.B. verzengende kilte: zengen heeft te maken met branden > hitte > vuur. Kilte met koude. Er zit in deze woordcombinatie een tegenstelling. Het is echter een schijnbare tegenstelling, dus een paradox, want in beide gevallen wordt er schade aangericht. Koude op zich kan in principe weliswaar niet letterlijk verzengen, maar een kilte die verzengend is, die je verschroeit, is een koude waaraan je letterlijk of figuurlijk ten onder kan gaan. Ook hevige kou kan letterlijk aanvoelen alsof je bent verbrand en hevige pijn veroorzaken. Dit betekent dat niet alleen qua denotatie (woordenboekbetekenis) maar ook voor wat betreft de tegenstelling in de woordsamenstelling (verzengend, vuur <> kilte, koud) en het paradoxale karakter daarvan de titel met deze combinatie van woorden (verzengende kilte) is verbonden (structuur).

In de **tweede strofe** zijn er drie woorden die een relatie met de titel hebben:

5.derdegraads: normaal spreekt men bij **brand**wonden van derdegraads.

6.harnas: een harnas wordt gebruikt in bijvoorbeeld een oorlog (oorlog > vuur > brand > vuurwapens) of een duel; samenhangende platen ter verdediging van romp en ledematen.
Het harnas wordt 'gemaakt' van verzonnen groen stalen draadjes (lijkt kippengaas) dat in de derde strofe gloeiend (> hitte > vuur > brand) gaas wordt door de kogels (> vuurwapens) die worden afgeschoten. Er wordt zodoende een verband gesmeed tussen de titel, de tweede strofe en de derde strofe. (structuur)
7.Fikkie' = vuurtje, (straat)brand (> fikkie stoken); 2. Fikkie: benaming voor een hond waarvan men de naam niet weet > geef mijn portie maar aan Fikkie (= dit wordt gezegd als je ergens afstand van wilt nemen omdat je er grote tegenzin in hebt); er zijn meer hondjes die Fikkie heten (= er zijn meer mensen die aan de beschrijving voldoen). Het lyrisch subject meet om zich te verdedigen een harnas aan door zich tollend in kippengaas te wentelen waardoor hij/zij juist kwetsbaarder wordt omdat hij/zij nu net een roltabak lijkt die in de fik (brand) kan worden gestoken (of zodat hij net een hond is die erop wacht te worden vernederd en mishandeld) en zelfs helemaal worden 'opgerookt'. Denk aan de uitdrukkingen: ik ben of dat is andere tabak = ik ben of dat is iets anders en ergens tabak van hebben = ergens genoeg van hebben; tabak geven, krijgen = slaag geven, krijgen. Het psychisch perspectief is iemand die zich net een sjekkie voelt die elk moment in brand kan worden gestoken, opgerookt kan worden, door een ander als genotsvoorwerp kan worden gebruikt en helemaal op gaan;
8.roltabak = een bepaalde soort tabak waar de brand in kan worden gestoken

In de **derde strofe** zijn er negen woorden die een relatie met de titel hebben:

9.keurkorps = korps van uitgelezen militairen; militairen > oorlog > vuur > vuurwapens
10.troepen = een troep soldaten > oorlog > vuur > vuurwapens
11.kogels = gegoten loden korrels waarmee men schiet > oorlog > vuur > vuurwapen > dood
12.hagelslag = het met kracht neervallen van de hagel > hagel = ronde of hoekige **ijs**korrels die als regen uit de hemel vallen (ijs > koud) > wat hagel! als krachtterm); hagel van kogels > zoete lekkernij voor op brood (sarcasme?);

hagel hebben = aangeschoten (1. Dronken 2. door kogels geraakt) zijn (zie straks 'schokkend'). In hagel zit het woord ijs vervat en daarin weer kou. Tegelijkertijd kunnen hagelkorrels te maken hebben met vuurwapens en de dood. Kou en vuur (tegenstellingen) worden ook in dit woord aaneen geklonken en vormen een hecht verband met de titel.
13.ijs > kou
14.gezwachteld = in doeken (verband, stroken linnen) gewikkeld > gebeurt bijvoorbeeld bij brandslachtoffers of iemand met wonden > koudvuur begint met wonden. Opzettelijk is niet gekozen om bijvoorbeeld 'omwikkeld' of 'omwonden' te gebruiken in verband met de connotatie met zwachtel.
15.gloeiend > grote hitte > vuur
16.brandend > vuur
17.armada > grote oorlogsvloot > de Armada = grote onoverwinnelijke vloot (Engels: army = leger = vuurwapen = oorlog; arm = wapen = (zich) bewapenen; pik; penis)

Er is dus nog geen sprake van 'Koudvuur' in de eerste strofe waar het lyrisch subject zijn/haar teleurstelling uitspreekt over wat 'hij' zou kunnen zijn. Wie of wat 'hij' is, is niet duidelijk. In de tweede strofe gaat het globaal om wat 'er' van (hem?) over is en het gevolg daarvan voor het lyrisch subject. Doordat het schamele restantje van wat over is voor het lyrisch subject ('ik-figuur') betekent liggend in een kist met een cabriolet dak (auto zonder dak = open kist) met vuil te worden bekogeld, probeert het lyrisch subject zich te weren. De manier waarop het verweren gebeurt, blijkt niet zo verstandig. De 'ik-figuur' smeedt tollend een harnas om zich te verdedigen en gaat lijken op een strak in het pak gewikkelde (mens) roltabak die erop wacht te worden afgemaakt of als een hond te worden mishandeld (Fikkie). In de derde strofe wordt er niet slechts met kluiten gegooid, maar de 'ik-figuur' krijgt een hagelregen van kogels over zich heen waarschijnlijk van 'hem' (de 'hij-figuur').

Ook door **alliteratie (beginrijm**) vormt de titel één geheel (= verband) met de strofen:

Koudvuur

Kano, zeilboot, plezierjacht had hij kunnen zijn
rode, sprankelende wijn in een glas van **k**ristallijn
robijnen om mijn oren te sieren; een feestjurk:
gelaagd décolleté om ’s nachts feest in te vieren
hotpants, bikini, een lot uit de miljoenenloterij
kabbelgolven op de **k**ale dag, mijn lachstimulus
de **K**laagmuur voor mijn onuitgesproken **k**lacht
gitaargetokkel in lome stilte, drum in de nacht
brandweer in seizoenen van verzengende **k**ilte.

Wat ervan overblijft, is het scherpe roestgeluid:
de schoppen die derdegraads snijden in de huid
van de grond exact op het dode punt waar ik lig
kluiten werpend op het cabriolet dak van de **k**ist
waarin ik raar nog niet doodgegooid door een list
met ‘t niets waar ik me mee kan verweren gaatjes
weef, met dunne verzonnen groenstalen draadjes
en tollend mijn harnas smeed op ‘t Fikkie bedacht
waarop, ik, roltabak in strak pak gewikkeld wacht.

Het **k**eur**k**orps van de troepen vindt me met gemak
terwijl ik **k**loekzinnig als een **k**ip zonder **k**op wentel
zolang het **k**lank**k**ogels op me inregent als hagelslag
om schokkend de mop buiten mijn leden te stuiten
die mij als heks op ijs gezwachteld in gloeiend gaas
dwars door de honingraatgaatjes brandend belaagt
en ik gepakt in **k**ant me stervend verbaas over mijn
paradoxale pseudo-rust-Armada en stom beken dat
ik hem in niets herken wat ik van je **k**en : je stem.

Kano: in plaats van een kano is ‘hij’ koudvuur. Door kano worden de andere twee vaartuigen meegesleept (zeilboot en plezierjacht).
Kristallijn: in plaats van sprankelende wijn in een glas van kristallijn is ‘hij’ **k**oudvuur.
Kabbelgolven op de **k**ale dag <> **k**oudvuur

Klaagmuur voor een klacht <> **k**oudvuur. Door het woord 'klacht' wordt het rijmwoord 'nacht' (pijn, duisternis of juist romantiek) meegenomen.
Kilte < onaangename kou < koud < koudvuur. Door kilte wordt het rijmwoord stilte meegenomen.

Kluiten op de **k**ist: de kluiten (kogels < bekogeld worden) kunnen verwonden en koudvuur (letterlijke/figuurlijke ziekte, pijn, verwondingen) veroorzaken. En die worden mogelijk gesmeten door iemand die ijzig woedend is, die aan **k**oudvuur onderhevig is of allebei.
Kist: door het smijten met vuil wordt de 'ik-figuur' geraakt en krijgt verwondingen. Die verwondingen kunnen letterlijk/figuurlijk afsterven van de geraakte lichaamsdelen veroorzaken (gangreet, rot) die of geamputeerd moeten worden of zelfs de letterlijke /figuurlijke dood ten gevolge kunnen hebben. Dood > kist. **K**oudvuur > dood > **k**ist. Door kist wordt meegenomen het rijmwoord list (structuur).

Keurkorps > oorlog > kogels > vuurwapens > verwondingen > dood. **K**oudvuur < verwondingen < dood
Kloekzinnig > kip zonder kop >gaas > gaatjes > kogels enzovoorts
Kip zonder **k**op > verwonding > dood > **k**oudvuur
Klank**k**ogels > kogels enzovoorts
Kant > kippengaas > gaas > gaatjes > verwondingen enz.

Conclusie: De titel geeft inderdaad weer waar het hele gedicht over gaat. In plaats van een heleboel positieve dingen is de 'hij-figuur' koudvuur en of de 'hij-figuur' veroorzaakt koudvuur. Er is een duidelijke structuur te bekennen tussen de titel en elk van de strofen en daardoor tussen de strofen onderling. Dat gebeurt door middel van semantiek, connotatie en alliteratie (beginrijm) en tevens via het beginrijm met andere rijmwoorden. Verder wordt de tegensteling die in koudvuur zit, die juist een versterkende werking van het 'vuur' bewerkstelligd in verschillende woorden of woordcombinaties voortgezet. (bijvoorbeeld: verzengende kilte)

Strofe 1.

In de **eerste regel** worden drie vaartuigen genoemd. Elk van die drie vaartuigen had 'de hij-figuur' *kunnen* zijn, maar 'hij' is niets van dat alles. Vaartuigen zijn vervoersmiddelen. Met vervoersmiddelen kun je letterlijk of figuurlijk op reis (Fly me tot he moon; Loop naar de maan; On the wings of love). In dit geval een reis over water. Voor alle drie deze woorden in de eerste regel van de eerste strofe (kano, zeilboot, plezierjacht) waarmee we een werkelijke of symbolische reis kunnen ondernemen kennen we algemene woorden zoals vaartuig of boot. Door de titel 'Koudvuur' die via connotatie (woordvelden) leidt naar de dood zouden we kunnen denken aan in Charons bootje stappen = doodgaan. Waarom klopt dit niet? Want er wordt juist teleurstelling uitgesproken door het lyrisch subject (= de 'ik-figuur') dat de 'hij-figuur' dat niet is. We zullen even niet aannemen dat het lyrisch subject suïcidaal is. Ten tweede heeft Charon geen zeilboot en zeker geen **plezier**jacht. Hoewel er een sterk verband lijkt te bestaan tussen deze uitdrukking (in Charons bootje stappen) en de titel ('Koudvuur' > ziekte die tot de dood leidt) en het hele gedicht (alle connotaties met vuur en ijs) en het bijna onomstotelijk vast lijkt te staan dat het op doodgaan moet slaan, kunnen we om deze twee redenen vaststellen dat de kans klein is dat deze vaartuigen hierop slaan. 'Koudvuur' en plezier gaan niet goed samen. Wel is er een ander bekend bootje: het huwelijksbootje. 'Hij' zou dit huwelijksbootje kunnen zijn. Wat is een huwelijk? Een intieme verbintenis, meestal tussen een man en een vrouw die elkaar liefhebben. Wat ook kan is een andere intieme, hechte (liefdevolle) relatie waarbij je met elkaar in '**zee**' gaat, zaken gaat doen, elkaar vertrouwen. Bijvoorbeeld: het huwelijk tussen de overheid en het bedrijfsleven dreigt op de klippen te slaan.

Er is in de keuze van de vaartuigen een stijgende lijn van 'luxe' te bespeuren. Dit zou een aanwijzing kunnen zijn van toenemende materiële welvaart. Echter kan het ook van emotioneel welzijn getuigen, van geluk (plezierjacht). Let op de connotatie van op jacht gaan (= op zoek gaan naar plezier) met het bootje dat staat voor de 'hij'. En toch wel (hmm) de eeuwige jachtvelden (= dood zijn). Maar hetgeen (ten derde) deze theorie ondergraaft: er is maar één bootje waarmee Charon de Styx oversteekt en de tocht naar die andere kant (= overkant) lijkt me geen toenemend genot.

Door het oproepen van de vaartuigen wordt toch ook wel het tegengestelde bootje opgeroepen. Niet in de versmachting die de eerste strofe is. Meer in de trant van een akelig voorgevoel: 'hij' had een plezierjacht kunnen

zijn (dat is 'hij' niet). Word 'hij' soms het bootje van Charon? > Koudvuur > kano (Charon) > kabbelgolven > kale dag > kilte > klacht > kluiten > (nog niet) doodgegooid > kogels > kip zonder kop > kant (van kant maken > overkant) > kist > heks op ijs > stervend > de eeuwige jachtvelden tegenover plezierjacht.

N.B. frappant is dat er slechts sprake is van vaartuigen en niet van voertuigen in het algemeen. Was een vliegtuig bijvoorbeeld genoemd dan zou je een connotatie kunnen hebben met vliegen (seksualiteit of romantiek of geluk of stijgen op de sociale ladder > fly me to the moon). Er wordt wel een woord genoemd dat een synoniem is voor vliegtuig en dat woord is: 'kist'. Niet alleen de allitererende k met de titel ('koudvuur' = doodgaan), ook de andere betekenis van kist (lijkkist) dringt zich dan op. In dit geval zou het staan voor een neergestorte kist gezien de plaats waar die 'kist' zich bevindt (in een gat in de grond = graf) en gezien het feit dat de 'ik-figuur' ligt, duiden op de dood. De vorm van een lijkkist doet daarbij eerder aan een vaartuig denken en dan zijn we ondanks de tegenwerpingen toch weer bij Charons bootje. Oei! Dus 'koudvuur' en de dood. Daarom geen voorbarige conclusies. Even verder speuren wat 'hij' zou kunnen zijn.

In regel 2 zou de 'hij-figuur' rode sprankelende wijn *kunnen* zijn in een glas van kristallijn. '**Sprankelend'** duidt op glanzend, waar de sterretjes vanaf schieten: een sprankelende persoonlijkheid, iemand die je nooit verveelt, die vol leven is. Letterlijk sprankelend is iets met prikkelende blaasjes, iets dat fonkelt, wemelt van, iets wat helder licht afstraalt, iets dat schittert, uitblinkt. Wat betreft dat bootje van Charon (zie de overwegingen in strofe 1) spreekt ook het woord 'sprankelend' tegen die verklaring van wat 'hij' zou kunnen zijn.

'Wijn' is een genotmiddel dat vaak gedronken wordt bij feestelijke gelegenheden. Het is een zacht, beschaafd drankje in tegenstelling tot bier, rum of veel andere alcoholische dranken en straalt een zeker cachet uit. Van wijn wordt je vrolijk, misschien dronken > dronken van vreugde > dronken van geluk > dronken van liefde. Wijn staat verder voor het bloed van Jezus. Bloed heeft te maken met het leven (levendig), met het hart, met de liefde. Weer een punt (= woord) dat het bootje van Charon onwaarschijnlijk maakt.

'Rood' is een symbool van de liefde, het bloed, het leven. Of van de oorlog, links (communisme), woede, heftige emoties. Gezien het plezierjacht

en de wijn die plezier geven, lijken die mogelijkheden te vervallen binnen deze context.

De andere woorden in deze regel (2.) begrenzen de mogelijkheden nog meer. In **kristallijn** (kristal) zit weer de glans, de luxe, de sprankeling, de schittering, de luxe, het (goede) leven. Hij zou niet alleen de wijn (inhoud) zijn, maar ook de buitenkant, wat je ziet of wat je hoort, dus de manier waarop. Kristal is helder, kostbaar, schitterend glas. Die helderheid vertegenwoordigd eveneens de klank: kristalheldere klanken; kristallen klokjes.

Mijns inziens kunnen we Charons bootje vergeten als oplossing voor wat 'hij' had kunnen zijn. Alle woorden in de tweede regel van de eerste strofe lijken af te stevenen op liefde, het (goede) leven, luxe, genot, weelde. De 'hij' had iets kunnen zijn dat geluk, genot brengt en de hiervoor genoemde kwaliteiten.

In regel 3: 'robijnen om "mijn" oren te sieren' had 'hij' weer allerlei leuke dingen *kunnen* zijn. '**Robijnen'** zijn rode, kostbare (edel) gesteenten. Rood duidt weer op liefde en niet op woede of oorlog (gezien de eerdere overwegingen).

'**Mijn'** duidt erop dat het lyrisch subject een ik-figuur is.

Met onze '**oren'** kunnen we horen. In figuurlijk opzicht zou bedoeld kunnen worden: juweeltjes die we 'horen'. Wat kunnen we horen? Klanken: muziek en woorden (rinkelende oorbellen). 'Hij' zou dan woorden kunnen representeren of muziek.

Het werkwoord '**sieren**' betekent: tooien, versieren, tot lof strekken. Iets wat je siert maakt je (letterlijk of figuurlijk) mooier of laat je je mooier voelen. Dit gedrag 'siert' je niet. Letterlijk zou sieren kunnen betekenen dat jouw oren (= jij) er mooier van wordt. Figuurlijk dat je er innerlijk mooier van wordt, dat jij je er mooier door voelt, dat 'hij' je complimentjes maakt, dat 'hij' lieve woordjes in je oor fluistert.

Gezien dit resultaat voor wat de denotatie en de connotatie van de woorden uit de regels 2 en 3 betreft kunnen we Charons bootje definitief laten varen. Blijft over de liefde, het huwelijk, een goede relatie, een luxe leventje enzovoorts, wat 'hij' allemaal niet is.

In regel 3,4,5 zou 'hij' een **feestjurk** met gelaagd décolleté om 's nachts feest in te vieren, hotpants, bikini *kunnen* zijn. Dit zijn allemaal kledingstukken. Een feestjurk duidt weer op plezier, feest (plezierjacht, rode, wijn, robijnen, sieren) en gelaagd décolleté op een vorm van blootgeven en dat in toenemende mate (> **hotpants** > bikini). In combinatie met hotpants > brandweer (weer brand) > **bikini** (bijna helemaal bloot) gluurt seksualiteit qua interpretatie vlak om de hoek. Is 'hij' seksualiteit? Liefdeswoorden? Niet uitgesloten. Wat daar tegen spreekt is dat 'hij' ook een '**Klaagmuur'** zou kunnen zijn. Toch is bij een bepaalde interpretatie van 'Klaagmuur' die interpretatie van 'hij' (seksualiteit) niet uitgesloten. Is 'hij' seksualiteit en 'Koudvuur' aids of impotentie? Nog even verder zoeken. Blootgeven kan immers ook figuurlijk je blootgeven zijn tot je bijna naakt bent in emotioneel opzicht omdat 'hij' open kledingstukken vertegenwoordigt.

In regel 5 zou 'hij' '**een lot uit de miljoenenloterij'** kunnen zijn = geld, rijkdom dus. Gaat het om materiële rijkdom, wijsheid, kinderen, levensgeluk (arm meisje = zielig meisje <> rijk meisje = gelukkig meisje). Een orgasme?

In regel 6 zou 'hij' de '**kabbelgolven op de kale dag'** kunnen zijn. De kale dag kan de oude dag betekenen of de dag waarop iemand minder macht heeft (Samson) of anderszins minder in aanzien is (armoede). Kabbelgolven geven rust, veroorzaken een rustgevend geluid. De kabbelgolven zouden de rust vertegenwoordigen die 'hij' zou kunnen zijn wanneer de 'ik-figuur' oud, onmachtig of arm is.

In regel 7: de **K**laagmuur voor mijn onuitgesproken **k**lacht. Letterlijke of figuurlijke klacht die niet eens hoeft te worden uitgesproken. Fysiek kun je denken aan iemands rug of borst die als een muur voor je is, waar je je kunt uitspreken of beter gezegd waar je je tegenaan kunt vlijen als je je ergens over zou willen beklagen. Bedoeld kan zijn de echte 'Klaagmuur' waar jij van je godsvrucht of devotie kunt getuigen. Echter daar protesteren woorden als 'gelaagd decolleté', 'hotpants' en 'bikini' krachtig tegen. Er is een spanningsveld tussen deze woorden want 'Klaagmuur' staat niet voor niets met een hoofdletter. Hierdoor komen seksualiteit en genot een beetje op de tocht te staan. In ieder geval zal het hoogstwaarschijnlijk niet om uitsluitend zingenot

gaan. Misschien moeten we voor wat 'hij' kan beteken weer denken aan het andere bootje: het huwelijksbootje? Dan zou seksualiteit (gelaagd decolleté, hotpants, bikini) wel een woordje mogen meespreken.

In regel 8 '**gitaargetokkel in lome stilte, drum in de nacht'**: een rustgevend geluid op een stil 'moment' in het leven. Moment meer beschouwd als momenten of tijden (uren, dagen weken, maanden, jaren) waarin er niet veel gebeurt. Drum in de nacht: marrons onderhielden door middel van tromgeroffel contact met elkaar, waarschuwden elkaar, communiceerden met elkaar. De nacht kan zowel letterlijk als figuurlijk worden beschouwd. Denk aan: donkere dagen (problemen, depressie), maar ook aan een 'maanverlichte nacht' (romantiek). Ook een seksuele 'vertaling' is een mogelijkheid. Het gaat in beide gevallen om muziekinstrumenten en muziek uiteraard. Muziek maakt het leven lichter of mooier, veraangenaamt het, kan een catharsis (geestelijke reiniging of zuivering na traumatische ervaringen > muziektherapie) zijn. Daar zou 'hij' voor kunnen staan.

In regel 9 '**brandweer in seizoenen van verzengende kilte'**. Hier is de (eventuele) seksuele implicatie het grootst. Voor hetzelfde geld echter betekent '**brandweer'** opnieuw brand**.** In dit geval zou 'hij' als blusmiddel voor woede of andere heftige emoties kunnen dienen. Of 'hij' zou juist weer brand = vuur, liefde, enthousiasme, lust kunnen wekken in seizoenen van **verzengende kilte**. Verzengende kilte is een tegenstelling. Eigenlijk een schijnbare tegenstelling (paradox). Zie ook: de titelverklaring > verzengende kilte. In de combinatie seizoenen van verzengende kilte zou je kunnen denken aan landen, gebieden waar er een Grote droge tijd heerst (Suriname, woestijnen) en de grond, het gras volkomen verschroeid zijn. Zo bekeken lijkt het woord 'kilte' bijzonder misplaatst. Wat we ons wel kunnen voorstellen is dat een plek zo volstrekt uitgedroogd, verschroeid is dat het leven er onhoudbaar is en daar zou de brandweer welkom zijn. Als deze dodelijke droogte veroorzaakt is geworden door kilte is dat duidelijk figuurlijk bedoeld. Dan moet die kilte dus vreselijk zijn geweest.
Afsluiting strofe 1: de 'hij-figuur' zou een mannelijke partner, seksualiteit, het huwelijk, het leven kunnen zijn. Als hij staat voor het huwelijk zou Charons bootje een scheiding of aids kunnen betekenen. Als 'hij' geen plezierjacht is,

dan kom je zonder dat het expliciet wordt uitgesproken door connotatie op het tegengestelde. Het zou dan eveneens de dood van de relatie door koudvuur kunnen betekenen. Er zijn echter nog twee coupletten die meer inzicht zullen geven. Dus we zullen liever niet vooruitlopen.

De **tweede strofe** begint met: '**Wat ervan overblijft, is het scherpe roestgeluid**:' Deze regel sluit aan op de eerste strofe en schept daarom structuur. 'Hij' is een heleboel zaken niet (strofe 1) maar was kennelijk ooit in betere tijden wel (een deel van) deze opsomming van zaligheden. Dat blijkt uit het woord 'overblijft' in strofe twee. Er is sprake van een wisseling van de benoeming. Dat is een duidelijk signaal van de dichter. Van hetgeen 'hij' (een persoon > emotionele banden > intimiteit > menselijk contact) in de eerste strofe zou kunnen zijn, wordt nu gesproken over wat 'er' (ervan) over blijft en niet wat van hem overblijft. Dat is een signaal dat we misschien met een 'personificatie' te maken hebben gehad (het huwelijk of de liefde bijvoorbeeld gezien als een mannelijke persoon). En dat de 'hij' niet langer als menselijk, warm, levend(ig) of sprankelend en troostrijk en genot-verschaffend wordt beschouwd. Er is sprake van een verschuiving van perceptie (waarneming, visie, hoe de 'ik-figuur' de 'hij-figuur' in het tweede couplet beschouwd). Hoe het ook zij '**roestgeluid**' is slechts een deel van wat 'er' was. Een deel dat aan weer en wind heeft blootgestaan. Een deel dat niet mooi klinkt en daarom een messcherpe tegenstelling vormt met de 'geluiden' van de eerste strofe: kabbelgolven (rustgevend) gitaargetokkel (sereniteit) drum in de nacht (waarschuwing, energie, feest, communicatie). Dit is het tweede signaal dat erop voorbereid dat wat volgt niet zo mooi of aangenaam is als alles wat 'hij' was en nog had kunnen zijn. Als we daarbij denken aan de 'zeilboot' of het 'plezierjacht' dan zou het metaal daarvan bijvoorbeeld aan roest onderhevig geweest kunnen zijn. En dan is de shift goed te verklaren. Mensen geven vaak boten namen van hun geliefden. Wanneer er sprake is van roest (letterlijk of figuurlijk), dan zou je geneigd kunnen zijn die roestbak als minder/niet menselijk te zien.

Regel 2: is een verklaring van het roestgeluid (structuur regel 1 en 2): **'de schoppen die derdegraads snijden in de huid'.** Schoppen kunnen graafgereedschap zijn. Of iemand die een ander schoppen (trappen) verkoopt

door hem met zijn voet te belagen. Het kan beiden zijn omdat de schoppen derdegraads snijden in de 'huid', hoewel schoppen in de zin van 'trappen' normaal tot stomp geweld wordt gerekend en die trappen geen derdegraads huidbeschadiging veroorzaken. Derdegraads wordt over het algemeen voor brandwonden gebruikt > koud**vuur** > brand > brandwonden (zie ook analyse titel). In dit geval wordt bedoeld iemands grond (reden om te leven, reden om voort te bestaan) maximaal, tot het uiterste **ondergraven** met roestige schoppen = trappen = graafwerktuigen of trappen below the belt die geen letterlijk trappen en ondermijnen hoeven te betekenen. Dan is er sprake van een metafoor. Iemand volledig af**branden door hem diep op de huid te zitten (schoppen)** daarvoor hoef je hem/haar niet te cremeren, barbecueën of op de brandstapel te gooien. Dan zijn de schoppen en de grond onder hem weggraven evenmin letterlijk bedoeld. Zie hieronder:

Denotaties (woordenboekbetekenis) en connotaties (woordvelden) in regel 3: 'van de grond exact op het dode punt waar ik lig'

1. grond = bodem van de aarde > zeebodem; vlak waarop je staat; land (goed); erf; perceel; dat waarop iets/iemand steunt of is gevestigd (letterlijk/ figuurlijk); grondslag; beginsel; basis; motief; aanleiding; fundament**;** fundering > grondvesten; enzovoorts

2. op grond waarvan ben je berecht = wat is de reden dat je bent berecht; op grond waarvan ben je op de grond gevallen = hoe komt het (**reden**) dat je op de vloer (bodem) bent gevallen

3. iets / iemand te gronde richten = iets/ iemand ruïneren; de ondergang veroorzaken van iets (hoop of een bedrijf) of iemand > aanvankelijk waren het **schepen** (regel 1. zeilboot, kano, plezierjacht) die te gronde werden gericht > richten = in een bepaalde richting sturen;

4. grond (terrein) verliezen = de kans van slagen zien verminderen; zijn positie niet kunnen handhaven

5. aan de grond zitten = geen geld meer hebben; terneergeslagen zijn; down zijn; niet verder kunnen > de uitdrukking is ontstaan naar analogie van **schepen** (regel 1. zeilboot, kano, plezierjacht) die op een ondiepe plaats waren vastgelopen en daardoor niet verder konden varen;
6. iemand de grond in boren > iemand buitengewoon harde kritiek geven > de grond in boren werd gezegd van **schepen** (regel 1. zeilboot, kano, plezierjacht) die tot zinken werden gebracht door er gaten in te boren of door er gaten in te **schieten** of er tegenaan te rammen > de grond is dus de zee**bodem** > then you may hit rock **bottom**; Connotatie: met iemand in zee gaan > in het huwelijksbootje stappen > het huwelijksbootje heeft schipbreuk geleden;

7. iemand de grond in trappen/stampen > iemands (vaste) grond onder de voeten weghalen > als iemand je de grond in trapt (**schopt,** stampt) heb je geen zekerheden (vaste grond) meer onder je voeten.

8. de grond onder je voeten voelen wegzakken = door een bepaalde gebeurtenis je **zekerheden** verliezen > vaste grond onder je voeten verliezen = geen **zekerheden** meer hebben;

9. (geen) vaste grond onder je voeten (meer) hebben = (geen) zekerheden (meer) hebben > van een **zeevarende** (regel 1. zeilboot, kano, plezierjacht) **=** aan wal zijn

10. de grond in zinken > van pijn , schaamte (zinken hoort bij **vaartuigen**)

11. door de grond zakken > je kunt door de grond zakken van schaamte, maar ook van **pijn**;

12. iets/iemand met de grond gelijkmaken = slopen; afbreken; verwoesten; scherp bekritiseren; afkraken; neerhalen; neersabelen

13. iemand tegen de grond werken = iemand omlaag, op de grond (letterlijk/figuurlijk) krijgen;
- tegen de grond gaan = gesloopt worden > flauwvallen > doordat iemand je een klap (**schop**, mep, trap) verkoopt

14. op de grond liggen = sterk in waarde gedaald zijn > hij ligt (zit) volledig aan de grond (schip, mens) = hij is failliet, kapot, down and

op een dood punt beland zijn = ergens waar je letterlijk of figuurlijk niet verder kunt > doodlopende straat.

De vertaling van regel 3: **'van de grond exact op het dode punt waar ik lig'** geeft een verklaring welke huid het was (in regel twee) waarin de 'schoppen derdegraads' snijden. Dat is de huid van de **grond** van het dode punt waar het lyrisch subject (zoals in de volgende regel zal blijken) in een kist ligt. Het lyrisch subject ligt (zit) al aan de grond = is totaal kapot en dat notabene op een plek waar hij/zij niet verder kan (doodpunt = doodlopende straat). Het is zo erg dat hij/zij reeds in een kist is opgebaard > hij/zij heeft zich dus al laten kisten. De 'hij-figuur' van de eerste strofe is ten eerste veranderd - van vaartuigen om mee op reis te gaan, robijnen, blote kleding, Klaagmuur, kabbelgolven, een lachstimulus, muziek, brandweer – in: 'er' en ten tweede in: de 'persoon' (of het ding) die de roestige schoppen hanteert waardoor het geluid van die roestige schoppen door het lyrisch subject wordt gehoord (= niet gezien).
En dat exact (> exacte wetenschappen > met wiskundige precisie) op het dode punt = een moment in mijn leven dat ik niet verder kan en ik in waarde ben verminderd (de grond waarop ik lig > punt 14) dat ik helemaal down, verslagen, geruïneerd ben... Waardoor heeft de 'ik-figuur' alle zekerheden verloren, is hij geruïneerd? Doordat de 'hij' niet is gebleken te zijn wat hij had kunnen zijn en misschien ooit was. De schoppen die derdegraads de huid hebben opengesneden van de grond zijn bedoeld om het lyrisch subject verder af te maken door de grond met wiskundige precisie te ondergraven waarop het lyrisch subject in een kist ligt (zie ook r.4.).

Connotatie regel 4:
kluiten werpend > met modder/vuil gooien (smijten): iemand belasteren; beledigen; verdacht maken > bekogelen

cabriolet = tweewielig rijtuig dat door een paard wordt getrokken en een opvouwbare leren kap en vooraan een bankje voor de koetsier; auto met opvouwbaar dak;
cabriolet dak = opvouwbaar dak > open dak = dak dat geheel of gedeeltelijk kan worden geopend; iets op je dak krijgen = ergens de schuld van krijgen; dat viel me koud op mijn dak = was een onaangename verrassing voor me; iemand op zijn dak zitten = iemand slaan; ranselen;

kist > doodkist > lijkkist > vliegtuig (neergestort) > dood

De vertaling van regel 4: ('kluiten werpend op het cabriolet dak van de kist') zou kunnen zijn: terwijl de 'hij' de kluiten aarde die de schoppen opgraven op het lyrisch subject werpt = het lyrisch subject beledigt, verdacht maakt, bekogeld (kluiten werpend) als de 'ik-figuur' onbeschermd (want het dak is open of gemaakt van stof) in de (doods)kist lig. Met andere woorden: de 'hij-figuur' gebruikt roestige schoppen om de grond te ondergraven waarop het lyrisch subject in een kist op een dood punt ligt en bekogelt met de kluiten die hij heeft opgegraven de kist waarin het lyrisch subject ligt.

Wat ervan overblijft, is het scherpe roestgeluid:
de schoppen die derdegraads snijden in de huid
van de grond exact op het dode punt waar ik lig
kluiten werpend op het cabriolet dak van de kist

Als we regel 1 tot en met 4 samen pakken, krijgen we dit: Wat rest van al het moois dat 'hij' had kunnen zijn? Dat is wat het lyrisch subject hoort (> roestige geluid) en voelt (kluiten -doodgegooid). Een akelig schurend, krakend, knarsen van de schoppen (letterlijk/figuurlijk) waarmee 'hij' mij, mijn hele bestaan ondergraaft, ondermijnd zodat ik niets meer waard ben, down ben en daarna blijft 'hij' mij beledigen, vernederen, vuil op me smijten.
De vertaling van 'raar' **in regel 5:** 'waarin ik raar nog niet doodgegooid door een list' kan zijn: waarin (in de kist > structuur regel 4) ik – '**en het is vreemd dat'** ik nog niet '**ben'** doodgegooid.
De vertaling van regel 6 en 7: 'met 't niets waar ik me mee kan verweren gaatjes weef, met dunne verzonnen groenstalen draadjes' kan zijn: daar ik

niets heb waarmee ik me kan verdedigen (tegen de kluiten, het vuil, het doodgegooid worden nadat je mijn laatste zekerheden helemaal hebt ondergraven met je gemene (roestige) schoppen en me blijft bekritiseren als ik onbeschermd al bijna dood ben, weef ik dus maar gaatjes. Waarmee weef ik die gaatjes? Met verzonnen groen stalen draadjes. Dat is een vreemde verdediging - gaatjes weven - tenzij het weven van gaatjes figuurlijk is bedoeld. Laten we daarom de **denotatie en connotatie** van (gaatje >) gat eens bekijken:

1. gat = opening die door geweld (boren, slaan), bederf, slijting is ontstaan; deuropening; > door een letterlijke of figuurlijke opening ergens in te maken (boren, slaan, hakken, branden. opblazen) zou je aan een onaangename plek (= gevangenis = land) of een bedreiging (letterlijk > lichamelijke of figuurlijk > geestelijke) kunnen ontsnappen;

2. gat = gebrek, tekort, het ontbreken van iets.

3. ergens geen gat in zien = geen uitweg, geen middel om uit de problemen te geraken;

4. gat = iets waarover men niets (meer) weet (een gat in de markt)

5. het gat uitgaan (> deurgat > deuropening) = de deur uitgaan; vertrekken; sterven

6. de gaten uit zijn; zich uit de gaten maken: maken dat je niet meer wordt gezien; sterven

7. weet de één een spijker, weet de ander een gat: iemand te slim af zijn, telkens een oplossing, een antwoord, een uitvlucht bedenken;

8. gat = **scheeps**luik naar een ruim (kano, zeilboot, plezierjacht);

8. **zee**gat = open plaats tussen kusten of banken (kano, zeilboot, plezierjacht);

9. gat = min of meer verborgen plaats waar men zich kan ophouden of (iets) verbergen;

10. gat = het achterste deel van een **schip**.

11. een gaatje in zijn hoofd hebben = gek zijn, niet goed wijs zijn;

12. tot het gaatje gaan = tot het uiterste gaan;

met ‘t niets waar ik me mee kan verweren gaatjes
weef, met dunne verzonnen groenstalen draadjes
en tollend mijn harnas smeed op ‘t Fikkie bedacht
waarop, ik, roltabak in strak pak gewikkeld wacht.

Laten we ons deze vier regels heel plastisch voorstellen: ‘hij’ had een heleboel mooie dingen kunnen zijn (strofe 1.) en is die dingen waarschijnlijk geweest want wat van al dat schoons **over**blijft, is het akelige geluid van schoppen die de grond van mijn bestaan ondergraven en daarna vuil blijven smijten wanneer ik al bijna doodgegooid ben – het is overigens vreemd dat het nog niet is gebeurd (raar) - en ik zie er werkelijk geen gat meer in (weet me geen raad) en ik zou best de gaatjes uit willen gaan (vertrekken, desnoods helemaal doodgaan). Maar er is geen enkel gat (geen opening) om me in te verbergen of waardoor ik me uit de voeten zou kunnen maken. Bovendien lig ik in een kist, die op een koets (> ouderwetse lijkkoets) lijkt, dus ik ben minstens schijndood. Wat mij logisch lijkt in mijn wanhoop is dat ik gaatjes ga creëren, een echt groot gat kan ik niet slaan, hakken, boren want er is niets waar ik me echt mee kan (ver)weren. Ik zal een manier moeten bedenken die slimmer is. Eén waarbij ik geen geweld nodig heb. God, ik heb niets, niets, niets, helemaal niets. Wat ik wel kan en daar heb ik geen kracht voor nodig is: weven. Een gaatje weven? Ben je gek? Niemand kan een gaatje weven. Oh nee, hoe heb jij een gat gemaakt in je deur? Door kozijnen eromheen te **bouwen**. En hoe heb jij een gat gebrand in de lievelingsbroek van je broer zodat je jouw vinger erin kan steken en hem flink knijpen, krabben? Door een gat in de stof te branden? En hoe laat

je de stuntman door een brandend gat springen? Door een hoepel in de lucht te **hangen, houden, krijgen** en die **hoepel** in brand te steken. Wacht even: dan bestaat er helemaal geen gat. Neen, ik heb er één geschapen. Als ik een gat in de muur wil maken, sla ik een deel van de **muur** kapot. Ik maak niet echt iets. Ik begrens. Ik maak grenzen en ik krijg een gat. De buurman zegt: 'Hela, je hebt mijn muur kapot gemaakt.' En ik word kwaad: 'Ik heb iets gemaakt, iet geschapen maar niets kapot gemaakt, een gat gemaakt. Zie je niet hoe creatief ik ben?' Met schoppen is dit diepe gat (graf) gegraven waarin 'ik' lig. Maar ik heb geen schoppen, geen scherpe breinaalden, geen hamer om mijn belagers de hersens mee in te slaan. Dus ik ga draadjes verzinnen en met die verzonnen (= gefantaseerde) draadjes ga ik gaatjes weven (begrenzingen) maken om me uit de gaatjes te werken, want nu zie ik er geen gat in en ik kan dus geen gat in de lucht springen of een gat in de dag slapen. Trouwens de lucht blijft echt ongeschonden en de dag is gewoon de dag als ik me die 'moeite' getroost. Ik moet grenzen stellen. En, luister eens, niemand kan gedachten horen, zien, ruiken, voelen, betasten = waarnemen. Ik kan denken (verzinnen) dat ik niets voel, dat ik superman ben en wegvlieg of batman en tegen hoge wanden opklim of dat de kluiten die hij met de schoppen opgraaft me niet raken. Ik zeg tegen mezelf (> verzonnen): 'Sticks and stones may break my bones but words will never hurt me.' Of ik verzin, fantaseer dat ik 'hem' vermoord. Dan kan hij de schoppen niet meer gebruiken en geen kluiten aarde opgraven om mij te ondergraven en bovendien te bekogelen met alles wat hij opgraaft door middel van die schoppen. Ik kan geloven dat ik heel, heel, heel sterk ben en dat niets me deert. Geen enkele kluit. Zal dat helpen?

Mijn draadjes (hersenspinsels) maak ik lekker groen want dat is de kleur van hoop, groei (groeiende planten) een nieuw begin, leven (> lente > toekomst) vruchtbaarheid, vrede, veiligheid (verkeerslichten) hulp, ontspanning, bemiddeling, natuur, van nooduitgangen eerste hulp posten (Europese normen) vrijdag (lekker vrij en/of lekker vrijen) raad, evenwicht, vertrouwen, kalmte, doorgaan (mezelf groen licht geven). Maar eveneens van gif (> gifgroen > ik vergiftig hem met mijn stilzwijgen) van gal (> bitter > dat lusten veel dieren en mensen niet, mijn verbittering pruimt 'hij' niet). Maar eveneens van nijd, jaloezie (groen van jaloezie) en jaloezieën zijn ramen die ik in mijn hoofd kan opendoen en vluchten of me juist opsluiten en beschermen ertegen. Dan word ik misschien het groene hart : het centrum van alles wat

groen is, nog niet verstedelijkt, het symbool van alles waar groen voor staat midden tussen de industriesteden met hun vieze rookpluimen. Nog onkwetsbaarder zal ik me voelen als ik de verzonnen draadjes van staal maak en me erin rol. Natuurlijk gebeurt dat in gedachten, want in de kist (> koets? > open of gesloten dak geven geen bescherming) heb ik geen bewegingsruimte. Ik hypnotiseer mezelf en voel me sterk. Door de gaatjes die ik weef krijg ik een structuur van groen kippengaas waarmee ik me kan inpakken alsof ik een harnas heb gesmeed tegen die verdomde kluiten aarden waaronder ik word begraven. Het is wel een heel stijf pak geworden en het lijkt alsof ik roltabak ben die erop wacht aangestoken te worden, in de fik te worden gestoken. Dat was eigenlijk niet de bedoeling en dat witte vloeitje (vloeipapier) om me heen (verzonnen weefsel kan alles worden), maakt dat ik wel een ingezwachtelde dode, een mummie lijk. Straks wordt de brand in me gestoken. Ik lijk wel een hond (Fikkie) met wie 'hij' kan doen wat hij wil, terwijl ik me juist wilde verschuilen.

Iets minder lyrisch, nuchterder: Een gat bestaat bij de gratie van zijn begrenzing > bestaat dus niet. Als er een gat wordt gebrand in stof is het gat niets anders dan het gedeelte van de stof dat er niet meer is. Wat overblijft van dat gedeelte is as van de stof. Ga je het gat dichten dan breng je de randen van het weefsel weer bij elkaar. Wat je nooit zult vinden als je het gat hebt gedicht zijn '**stukjes gat'** op de vloer. Sla je een muur in, dan liggen er stukjes muur (steen) op de vloer. Om een gat te maken heb je geen materiaal ('gat'materiaal > materiaal waarvan men gaten maakt) nodig. Je hebt een begrenzing nodig. En als je een gat in de dag slaapt, heb je niets nodig dan zelf slapen (verzinnen dat je slaapt, dood bent, niets voelt) om dat te doen. Net als een gat in de lucht springen. Houd een hoepel in de lucht en je kan je hond trainen om erdoorheen te springen. Toch, sorry, eerlijk gezegd bestaat dat gat niet. Hij bestaat bij de gratie van de hoepel die je telkens op een andere plek in de lucht kunt houden. Zie je al die gaten die je hebt gevormd in de lucht? Niet dus. Een gat bestaat niet. Is niets. Een gat is een optische illusie en ook weer niet. Een gat bestaat en bestaat niet. Als men een stukje van jou eraf hakt, zullen stukjes van jou op de vloer liggen. Als men stukjes van een gat uithakt, groter maakt, verandert, zullen steenbrokken, as, plastic ergens liggen. Geen brokstukken gat. Een gat is een tekort aan iets (een gat in de markt). Maar je kunt in een gat iets stoppen.

Maak maar eens een koker van papier. Temeer als er een bodem in het gat zit. Dan kun je er thee in doen en uit het gat drinken. Het gat kun je nooit breken. Als het kopje breekt, is het gat…? Foetsie! En wat je vindt zijn scherven. Als jij jezelf telkens verplaatst, heb je daar niet je broer of een hoepel voor nodig en niemand kan letterlijk door je heen springen, want waar zich een voorwerp bevindt, kan geen ander zijn. Omdat een gat lucht is, kan dat wel. Nee, toch? Dat gat is er alleen als ik een hoepel in de lucht houdt. Als ik mijn kopje vol schenk, en de lucht is weg, is het gat dan spoorloos? Is het gat dan thee geworden?

Door de manier waarop onze hersenen de visuele verwerking en de daaropvolgende waarneming scheppen, staren we ons blind op de illusie, de subjectieve werkelijkheid. Onze hersenen zijn constructief. Vreemder ie het dat hoewel een gat niet bestaat je in een diep gat kan vallen en je nek breken en je begraven kan worden in een gat (graf). Let op zelfs een graf kun je niet maken met grafmateriaal. Je moet telkens iets weghalen (aarde). Je moet een tekort aan iets creëren. Misschien dus een tekort aan gevoel (om geen kluiten te voelen), gebrekkig horen (het geluid van de roestige schoppen), slecht zien (cabriolet dak dat je open en dicht kan schuiven of door te tollen alsof je een draaitol bent), door veel gaatjes in je hersenen te weven zodat je gek lijkt? > hij heeft een gaatje in zijn hoofd. Goed een gat bestaat niet en gebruik je toch (een put). Toch hoop ik niet dat mijn eerst volgende reis ermee zal eindigen dat het vliegtuig terechtkomt in a big black hole.

Een verzinsel is niet waar. Dus een verzinsel is fantasie en bestaat niet. Gedachten bestaan niet. Punt. Toch? Gedachten zijn taal je kunt je in taal uitdrukken. Dus taal bestaat niet. Basta! Toch? Je kunt denken: ik heb honger. Maar je honger bestaat niet. Je kunt zeggen: ik heb honger, dus woorden als een middel (gereedschap: schoppen = stembanden > woorden > kluiten) gebruiken om je doel te bereiken. Toch bestaan woorden niet. Hoe komt het dat je wel je doel bereikt? Vooral als je met woorden bedreigt. Daar zijn mensen vaak nog banger voor dan voor een wild dier. Rasta Rostelli kan je alleen met zijn woorden (die niet bestaan, want hij moet ze eerst bedenken. En bedenksels bestaan niet. Dat zijn verzinsels van Rasta Rostelli. Ik bedoel leugens: ‘Je bent een hond.’ Toch kan een hypnotiseur je laten doen of laten wat hij wil (keffen, blaffen, bijten) alleen met de woorden (kluiten) die zijn stem (‘hij’) door middel van zijn spreekorganen (schoppen = tong, tanden, lippen,

stembanden) uitspreekt. Hij kan je dingen laten geloven, zien, ruiken, horen die niet kunnen of bestaan. Toch bestaat taal echt niet. Als taal niet bestaat hoe kun je daarmee kwetsen, je doel bereiken? Stel dat je met taal kunt pijn doen, vernederen, blameren dan kun je met iets dat eigenlijk niets is je ook verdedigen. Misschien? Wie zal sterker zijn? Hoezo? We hebben allebei niets. En desondanks vechten we met niets en verdedigen ons met niets en eentje wint met niets (dan woorden). Misschien.

Het kan moeilijk zijn het onderscheid te maken tussen de 'sensatie' van de eigenschappen van 'voorwerpen' en de actuele waarneming. Hoe meer 'puntjes' (= woorden) hoe sterker de illusie (= eenheid = ding > abstract/concreet = structuur). Onze hersenen verbinden de puntjes om een subjectieve werkelijkheid te creëren.

Klinkt het weven van gaatjes nog 'zien' als een onmogelijke manier om te ontsnappen aan die kluiten? En kun je zelfs als je niets hebt (alleen verzinsels, maar geef toe, die bestaan niet, zijn niets) je verdedigen? Kun je dan bang worden dat je verdedigingsgereedschap, afweermechanisme, je machine (= hersenen die draadjes = verzinsels weven) je juist tot een te makkelijk brandoffer kunnen maken? Bijvoorbeeld omdat je tijdens het weven gaat rondtollen en na het weven op iets brandbaars lijkt of op een hond in plaats van zelf kluiten te werpen? Wat moet je anders indien je schijndood (= zwak) ergens op een doodlopende weg ligt?

Goed waarom deze filosofische, lange, lange, lange uitleg? Dit is wat een dichter doet. Dit is wat jij doet. Dit is wat wij doen. Taal leert ons dingen accepteren door illusies te creëren en ze als echt te presenteren. Heeft jou neus wel eens gelopen? Oh, de mijne wel en dat beest heeft als een slak een zoutig slijmerig spoor achtergelaten vol bacteriën zonder één stap te verzetten. Een dichter - en iedereen hoor - legt dit soort zaken bloot. En soms klinkt iets wat we voor normaal slijten opeens vreemd. En iets wat vreemd is, snap je opeens, is juist normaal. Gaatjes weven met verzonnen groen stalen draadjes '**klinkt'** een lezer heel raar (waarin ik raar nog niet doodgegooid door een list) '**in de oren'**, terwijl ik arme dichter hem niet eens ken en echt niet de hele dag over vreemde dingen praat. Toch begrijpt de lezer me wel als ik een gat in de lucht spring.

Analyse strofe 3 (zie ook denotatie en connotatie titel):

Regel 1. : **‘Het keurkorps van de troepen vindt me met gemak’**. Nu breekt mijn klomp. De troepen? Er zijn helemaal geen troepen. Laat staan een keurkorps. Waartegen beschermt de ‘ik-figuur’ zich? Weet je nog: ‘met het niets waarmee ik me kan weren’. Nou weren = verweren = verdedigen (> geweer > in het geweer komen). Tegen de kluiten die worden gegooid. Dus het keurkorps van de troepen zouden de kluiten kunnen zijn, heel, heel speciale (!) die bovenop je springen, je onder hen begraven, het moordcommando. Hoewel de ‘ik-figuur’ zich in een strak geweven pak heeft geharnast tegen de aanval wordt hij uiteraard gevonden omdat het harnas niet eens doorzeefd hoeft te worden. Het zijn gaatjes en die bestaan niet. Want het is een virtueel harnas dat een heleboel ontsnappingsgaatjes heeft, die juist als mikpunt kunnen dienen. Een harnas waarin de fik kan worden gestoken. En wat doet het moorcommando (de kluiten die onder leiding van de ‘hij’ figuur staan) ? Aanvallen! Aanvallen! Aanvallen. Een hagelregen.

Tussen haakjes: zal het om seksualiteit gaan? Tenzij de ‘ik-figuur’ en de ‘hij-figuur’ een sadomasochistische verhouding hebben. Wat spreekt daar tegen? In de eerste strofe lijkt het alsof de ‘ik-figuur’ teleurgesteld is over wat de ‘hij’ allemaal had kunnen zijn, met andere woorden niet is. Dus dit wat de ‘ik-figuur’ vreest (afgebrand worden) dat niet gebeurt, maar toch (op een andere manier) wel (afgemaakt worden) zou dan prettig zijn. Dat is het blijkbaar niet, hoe zeer het er ook op lijkt.

Regel 2. : **‘terwijl ik kloekzinnig als een kip zonder kop wentel’**. De ‘ik-figuur’ wentelt als een kip zonder kop. Waarom? Omdat het keurkorps hem/haar met gemak vindt. Waarom? Hij of zij ligt in een kist op de grond (letterlijk of figuurlijk) is ondergraven, kan nergens naar toe en heeft met het (1) **niets** dat hij/zij ter verdediging had (2) niets (gaatjes) geweven met (3) niets (verzonnen draadjes > gedachten > taal > niets). Gewoon drie, vier keer niets ter bescherming gedaan. Zijn de kluiten dan wel echt? Vuil smijten zou immers kunnen gaan om iemand door middel van woorden diep te kwetsen, karaktermoord te plegen, te blameren? Zijn het echte kluiten tegenover gedachten? Is mijn neus weggelopen en zit ik met een wassen neus? Of geen neus? Dat zullen we zien.

Kloekzinnig betekent verstandig. Hoe kan een kip en nota bene één zonder kop verstandig zijn? Waarom heeft de kip geen kop? Is de 'ik-figuur': een geharnaste persoon, of is die figuur roltabak, of is die sufferd Fikkie of die lafaard een kip? Het verdedigen gebeurt allemaal in het hoofd ('auto' brainwash) van de 'ik-figuur' die zich vlug heeft gerold in het geweven netwerk > virtueel heeft geharnast. De 'ik-figuur' realiseert zich al vlug dat hij nu net een sjekkie lijkt (roltabak) die in de fik kan worden gestoken omdat hij zijn virtuele bewegingsvrijheid nog verder heeft beknot (schreeuwen, terugschelden, vluchten). De 'ik-figuur' kon of wilde niet reëel vluchten en heeft dat in gedachten gedaan. Ook de handelingen van de 'hij-figuur' zijn metaforen. Hoe weten we dat? Omdat ik (al ben ik best een grote, suffe, stomkop) geen kluiten op me zou laten gooien en in een kist blijven liggen. Jij wel? Van de andere kant, misschien wel als ik op sterven na dood ben. Alleen zou ik dan niet bedenken dat ik roltabak was die in de fik kon worden gestoken. Ik zou geen gaatjes (in gedachten weven) maar schreeuwen en als ik zelfs dat niet meer kon, zou ik denken: mijn God, hij gaat benzine op me gooien en me als een kip barbecueën.

Het goocheltrucje is uit. We kunnen er zeker van zijn dat dit metaforen zijn, een taalspelletje is, dat over iets gaat dat verre van leuk is. Omdat de 'ik-figuur' het verdedigen met onuitgesproken woorden doet, komt hij/zij door de associaties op steeds andere metaforen. Hij/zij heeft een soort gaas, **kippen**gaas geweven en komt op het **woord** 'kip'. Hij heeft echt niet de kerriekip van tante Lientje in gedachten, laat staan voor ogen. In principe heeft hij geen beeld van welke kip dan ook die ooit heeft bestaan of zal bestaan. Geen huishen, geen geslachte kip, geen gebraden kip en geen zwarte of witte kip. De kip die voor alle kippen zou staan, die alle kippen zou representeren heeft hij niet (het concept). Zelfs niet in gedachten. Want die bestaat gewoon niet. Hij heeft verdorie gewoon…? Niets en nogmaals niets. Geen beeld, geen tekening, geen voorstelling van het concept kip. Oh, ja? Zeg dat nog eens! Hij heeft meer dan elke kip op aarde waard is, waard was, waard zal zijn. Hij heeft geen concept (beeld, foto) nodig van DE KIP. Hij heeft woordvelden (connotaties). Waarom denkt hij in deze situatie niet aan een springlevende kip? Omdat hij in een kist ligt als Jantje in de dodenkist. Omdat hij het raar vindt dat hij nog niet is **dood**gegooid. Omdat hij door de woorden die hij bedenkt gelooft dat hij koud ('Koudvuur') gemaakt zal worden of verbrand.

Omdat hij denkt dat de **k**luiten net **k**ogels zijn uit een mitrailleur en hij zichzelf heeft opgerold als roltabak en wel eens in brand gestoken kan worden ('Koud**vuur**') en dat hij daardoor op een kip lijkt, een dode, zonder kop > roltabak, een sjekkie heeft niet zoiets als een kop qua uiterlijk. En het was stom van hem/haar zich zo te beperken. Nu wordt hij toch doodgegooid als een kip zonder kop. Hallo, geloof je me nog? Word dan wakker. It's only words (> associaties > metaforen > vergelijkingen) waar wel of geen beelden, concepten bij horen. Heb jij een concept van kip? En eentje zonder kop? Is hij ontdaan van veren of niet? By the way is die kip een haan of een hen? Welke kleur? Toch hebben je hersenen een weliswaar in nevelen gehuld beeld voorgetoverd. En (hopelijk) een sfeer geschapen, gevoelens meegedeeld. Want weet je dat heeft de dichter niet gedaan. Ga maar bij jezelf te rade. En los van de werkelijke beelden; lijkt roltabak op een kip met of zonder kop ? Woorden zijn machtige spoken die steeds kunnen veranderen en ons zaken voor ogen spiegelen die je niet kunt zien. Ze houden huis in je hersenen. Wat je wel ziet? Ik weet het niet.

'**Kloekzinnig**': niet die kip zonder kop is kloekzinnig. Het wentelen (in Surinaams Nederlands dokken) wegduiken is zo zinnig als een kloek (hen) die haar kuikentjes onder de vleugels neemt > onder moeders vleugels (> snap je?) Hier dan weer een woord dat je in gedachten voert naar kip. Deze keer geen dode. Zo: kloekzinnig > kloek > hen > moeder > bescherming > veiligheid.

'**Kloek'**: een hen; flink van lichaamsbouw; tegen veel bestand; wakker; flink; sterk.

De '**ik-figuur'** moet wel kloek (tegen veel bestand) zijn (> kloekzinnig > zo verstandig als een hen die haar kindjes verstopt onder haar vleugels zelfs als ze haar kop kwijt is door liefde gedreven).

Regel 3. : **'zolang het klankkogels op me inregent als hagelslag'** Er is een duidelijk verband met de vorige regel (r. 2). Het is verstandig van de 'ik-figuur' om zich te wentelen om niet zo ongemakkelijk te worden geraakt en dus te worden vermoord (karaktermoord misschien?). Laten we wel in gedachten houden dat het virtueel wentelen moet zijn. In gedachten. Gezien de beperkte bewegingsvrijheid van de 'ik-figuur' in de kist die weer in een gat ligt. Het moet dus zijn dat hij/zij zich in psychisch opzicht onttrekt aan het bombardement van kluiten die als (dodelijke) kogels (> uit een vuurwapen) worden ervaren. Notabene is het een hagelslag (> mitrailleur met kogels zo groot als

aardkluiten) die inregent (als regendruppels zoveel). Door het woord klank kunnen we er bijna niet meer onderuit dat het om woorden moet gaan. Ook door de connotatie met het vuil smijten (kluiten werpend). Verder kennen we de uitdrukking: vragen op iemand af**vuren**. In het Engels kun je zeggen: 'shoot', hetgeen betekent steek maar van **wal** (alsof je een **schip** bent > kano, zeilboot, plezierjacht) = beginnen te praten.

Regel 4. : 'om schokkend de mop buiten mijn leden te stuiten' Inderdaad niet de dood moet buiten de leden (ledematen) worden gestuit. Maar de mop (= grap = dekzwabber) dus de woorden. Is wat er wordt gezegd zo grappig? Welnee de (onhoorbare) geluiden van pijn die worden gemaakt (= lachen) en de schokken alsof de 'ik-figuur' lacht die worden veroorzaakt omdat de 'ik-figuur' wordt doorzeefd gaat het lichaam (virtueel) op en neer bewegen.

Regel 5.: 'die mij als heks op ijs gezwachteld in gloeiend gaas'. Vanwaar opeens dat ijs en die heks? Het is duidelijk dat het bekogelen en al het andere dat mooi of lelijk is metaforen zijn. Metaforen kennelijk voor woorden (> **klank**kogels). Woorden die ijskoud worden uitgesproken en toch een brand van binnen in de 'ik-figuur' kunnen teweegbrengen en niet van verlangen en die hoewel ijskoud worden uitgesproken een vuur (= woede) vertegenwoordigen (> 'Koudvuur'). Als je verwacht een **vuur**regen over je heen te krijgen, zou jij je kunnen beschermen door jezelf op ijs te leggen, doen alsof je ijskoud bent, alsof wat gezegd wordt je koud laat, alsof je een lijk bent, een dode bevroren kip bent, terwijl je eigenlijk aan 'koudvuur' lijdt. Dit geeft aan dat het schokken inwendig gebeurd (strak pak gewikkeld; gezwachteld; op ijs > bevroren > alsof in het mortuarium). Gezwachteld (het groen stalen draadjesweefsel, het witte vloeipapier) in gloeiend gaas (gloeiend door de kogels) gaas (de verzinsels). Dus van fysiek schokken zal weinig terecht komen.

Regel 6: 'dwars door de honingraatgaatjes brandend belaagt' De honingraatgaatjes zijn de gaatjes die zijn geweven van verzonnen groen stalen draadjes. Door honing krijg je niet alleen het idee van beschoten worden, maar eveneens **gestoken** worden door bijen. Dat allemaal door die verzonnen draadjes.

Regel 7: ‘en ik gepakt in kant me stervend verbaas over mijn’ . Gepakt = ingepakt = beetgenomen > door jezelf > door de ander. Gaas > kant. Gepakt in mijn eigen kant = gepakt doormijn eigen domme verdediging, door mijn eigen domme partij (aandeel = wie me steunt = niets = gaatjes).

Regel 8. **‘paradoxale pseudo-rust-Armada en stom beken dat’.** Paradoxaal = een schijnbare onwerkelijke rust. Als je helemaal verkrampt bent, op ijs ligt, bevroren bent, in strak pak gewikkeld bent en in iets als een doodkist ligt en bezig bent te sterven is het geen pseudo rust. Je kunt je werkelijk niet bewegen. Toch is het een tegenstelling, want innerlijk schok je wel. Het is een schijnbare tegenstelling: je bent erg rustig (doodstil > uiterlijk > door te zwijgen) terwijl je innerlijk schokt (razend bent > koudvuur). Armada is een oorlogs**schip** (< Armadad = gewapende vloot < gewapende schepen < kano, zeilschip, plezierjacht). De Armada was een onoverwinnelijke vloot. Je voert dus oorlog en ‘overwint’ door een ijskoude rust voor te wenden (geen stom woord te zeggen, je steek niet van wal, je shoot niet, je hebt je hele vloot gewapend met een dodelijk stilzwijgen, ijskoud te zijn) en ondertussen is het pseudo rust, want je kookt (‘Koudvuur’) en niet alleen die rust is schijn. Ook de overwinning want je bent aan het sterven (pyrrusoverwinning). Het kant slaat op het gaas dat is ontstaan omdat de ‘ik-figuur’ gaatjes aan het weven was.

Regel 9. ‘ik hem in niets herken wat ik van je ken : je stem’. De aap komt uit de mouw. De hij is de stem van iemand die niet wordt herkend door de ‘ik-figuur’. Laten we kijken of al die metaforen wel kloppen. Eigenlijk zijn het geen metaforen want zowel de verschillende beelden worden genoemd als de werkelijkheid > de stem > de persoon van wie de stem is, want het gaat om diens woorden, visie. Het is een asyndetische vergelijking. Een vergelijking zonder voegwoord (syndeton). Maar stem <> persoon = metafoor

In regel 1. Strofe 1: wordt ‘de stem’ (= hij) vergeleken met drie vaartuigen: een kano, een zeilboot, een plezierjacht. Waarom is die vergelijking mogelijk?
1. Door de woorden die iemand door middel van zijn stem uitspreekt, kun je het gevoel hebben in een andere sfeer of ruimte te komen te verkeren. Je wordt vervoerd van de ene naar de andere plek. Je reist in de geest. (Hypnose)
2. steek van wal > begin te praten > alsof je stem (=jij) een schip is (bent);

3. zie de connotatie met grond bij de punten 3, 5 en 6.

Andere woorden die op klank duiden zijn: kristallijn, kabbelgolven, gitaar, drum, geluid, klankkogels
Bij kogels kun je denken aan afvuren > vragen afvuren enzovoorts.

Met robijnen wordt bedoeld woorden die juwelen waard zijn. Een boek kan bijvoorbeeld een juweeltje zijn enzovoorts. Woorden die mooi zijn en me dronken maken (wijn) goed klinken (glas van kristallijn) de manier waarop de zoete woorden worden uitgesproken (lief, zacht, fluisterend, een warme stem, gevoelig). Openlijke woorden, naakte woorden (feestjurk, hotpants, bikini) waardoor iemand zich blootgeeft, zich uitkleedt, je vertelt hoeveel hij van je houdt (bijvoorbeeld) of hoe aardig je bent.

Met stem hoeft niet letterlijk stem bedoelt te zijn. Voorbeelden van wanneer stem symbolisch is bedoeld:
De stem van je hart volgen = doen wat je gevoel, niet je verstand je ingeeft.
De stem van je geweten = je aan ethische leefregels houden
De stem van God volgen = doen wat goed is;
De stem van het volk = wat het volk wil (= de wens)
Een stem hebben in iets = er wordt rekening gehouden met jouw oordeel (die je niet letterlijk hoeft te hebben uitgesproken, je kunt je oordeel doen blijken)
je stem uitbrengen/stemmen: dat doe je zonder je stem te gebruiken

Bovendien kan bijna alles een tekst zijn volgens een bepaalde zienswijze:
Je gezicht **spreekt** boekdelen (je gezicht heeft geen stem en kan desondanks spreken)
De **uitdrukking** op je gezicht zegt alles wat ik wil weten (datgene wat je met je gezicht zegt > normaal druk jij je via je stem uit)
Het kristal in het vervallen kasteel **spreekt** van een vervlogen grandeur (zonder stem toch spreken)
Met die blote kleding **zeg** je dat je ter beschikking bent voor Jan Rap en zijn maat. Trek uit!

Kleding, haardracht, auto's, huisvesting, tatoeages kunnen ons informatie verstrekken alsof het om geschreven of gesproken taal (= teksten) gaat.

Knipogen, schouderophalen, duim opsteken, middelvinger opsteken, 'kom eens hier' beweging met de wijsvinger. Gebarentaal (voor slechthorenden). Enzovoorts.

Iemands stem (= teksten = mening = gevoel) kan uit veel meer blijken dan de letterlijke stem.

Ruimte (sfeer)

Het gaat duidelijk niet om een letterlijke ruimte. Het gaat om een sfeer. Als we de vergelijkingen aanhouden, dan gaat het om een open ruimte waarbij het lyrisch subject in een gat (= graf) in de grond in een kist ligt en met kluiten aarde wordt bekogeld nadat de grond onder zijn of haar voeten is ondergraven. Er is een hij, die geen hij is maar een stem, die de kluiten aarde met schoppenvol over de ander heen smijt. Die stem moet dus aan de rand van het graf boven de ander staan. Er is dreiging, beperking van de bewegingsvrijheid van het lyrisch subject.

Fysisch perspectief

Liggend vanuit een kist dat in een graf ligt.

Tijd

Er is een zeker tijdsverloop. Verdere tijdsaanduidingen ontbreken. Het zal dag zijn. Er wordt namelijk niet gerept over duisternis. Het tijdsverloop begint met een tijd voor de aanvallen naar 'het moment' (in niet letterlijke zin > samenballing van de tijd) waarop de aanvallen volop in gang zijn tot het lyrisch subject meent stervende te zijn.

Structuur

Alle drie strofen bestaan uit negen regels. In alle drie zijn er veel woorden die naar de titel verwijzen (zie ook titelanalyse). In de eerste strofe wordt de teleurstelling uitgesproken over alles wat de stem had kunnen zijn. In strofe twee wordt verteld wat er in plaats daarvan van over is en hoe het lyrisch subject zich verdedigt tegen wat ervan over is (de schoppen die derdegraads

snijden in de huid). In drie gaat het over de rest van de ‘strijd’. Er zit een verhaal in dat wordt vervolgd. (zie ook titelanalyse).

Psychisch perspectief

Het lyrisch subject (de ‘ik-figuur’) wordt (verbaal) afgemaakt door een ander en daardoor heel erg gekwetst.

Handeling

Het lyrisch subject overdenkt zijn/haar teleurstelling over hoe mooi de relatie (stem) was en nog zou kunnen zijn. Wat rest van de verhouding is niet fraai: constante aanvallen. Het slachtoffer meet zich tevergeefs een geestelijke houding van ijskoude onkwetsbaarheid aan. De aanvallen worden steeds heftiger en het lyrisch subject sterft van pijn en kan het ‘koude vuur’ niet relateren aan wat hij/zij weet van de persoon die dat doet. De handeling is voor twee-derde (twee coupletten) gebaseerd op de aanvallen.

Gebruikte stijlfiguren

1.Tegenstelling:
a. Koudvuur (Koud <> vuur)
b. Verzengende kilte (schroeiende <> kou)

2.Paradox: verzengende kilte

3.Opsomming of enumeratie:
a. kano, zeilboot, plezierjacht
b. gelaagd decolleté, hotpants, bikini

4.Climax (een opsomming die in kracht toeneemt):
a. kano, zeilboot, plezierjacht (oplopend in luxe)
b. Gelaagd decolleté, hotpants, bikini (toenemende blootheid)

5.Synesthesie:
a. kano, zeilboot, plezierjacht

b. Klaagmuur: zien in plaats van horen
c. in dit geval wordt gedaan alsof de stem kan worden gezien of geproefd (wijn) in plaats van gehoord. Bijvoorbeeld: rode, sprankelende wijn in een
d. robijnen om mijn oren te sieren (zien in plaats van horen)
e. een feestjurk, hotpants, bikini (zien in plaats van horen)
f. lot uit de miljoenen loterij (zien in plaats van horen > letterlijk lot/ stukje papier)
g. kabbelgolven: als het gaat om het zien van de golven (zien in plaats van horen)

6.asyndetische vergelijking (= metafoor = vergelijking zonder als):

beeld	werkelijkheid
a. kano	stem = persoon
b. zeilboot	stem = persoon
c. plezierjacht	stem = persoon
d. wijn	stem = persoon
e. robijnen	stem = persoon
e. feestjurk	stem = persoon
f. hotpants	stem = persoon
g. bikini	stem = persoon
f. lot	stem = persoon
g. kabbelgolven	stem = persoon
h. lachstimulus	stem = persoon
i. Klaagmuur	stem = persoon
d. gitaargetokkel	stem = persoon
e. brandweer	stem = persoon

stem
e. drum <> stem
b. waarop, ik, roltabak > roltabak is het beeld. Ik is de werkelijkheid

7. pars pro toto (een deel voor het geheel):
b. lot > niet alleen het papiertje (deel), het geld dat je wint.
a. je stem > jij > persoon > relatie

8. metafoor
a. koudvuur = 1. (verbale) aanvallen die beheerst, maar staalhard worden gedaan; 2. Een beheerste houding die een volledige wanhoop 'maskeert'/'camoufleert' <> perspectief
b. 'hij' = je stem = persoon
c. rode = liefdevolle; sprankelende = gepassioneerde
d. glas = toon
e. kristallijn = mooie, enthousiaste, breekbare
f. oren = gemoedsgesteldheid
g. sieren = blij, gelukkig maken
h. robijnen om mijn oren te sieren = om me complimentjes te geven; om me in een goede stemming te brengen.
i. gelaagd decolleté = geleidelijk aan steeds meer je emoties laten blijken
j. 's nachts = als het tegenzit ; op romantische momenten
j. 's nachts feest in te vieren = om met zijn tweeën een romantische, blije tijd te beleven; om zelfs als het sombere, problematische tijden zijn blij met elkaar te zijn
k. uit de miljoenenloterij = van alle stemmen die ik ken of die er zijn de mooiste; van alle mensen die ik ken of die er zijn de beste.
l. op de kale dag = wanneer ik onbelangrijk/oud/machteloos ben geworden
m. onuitgesproken klacht = als ik me somber/verdrietig voel
n. lome stilte = saaie dagen, weken, maanden; wanneer het leven niets te bieden schijnt te hebben ('just another day')
o. in de nacht = als het onveilig is; op een romantisch moment; bij problemen
p. seizoenen van verzengende kilte = tijden wanneer het leven niets meer te bieden schijnt te hebben zodat alles mij/ons onverschillig laat
q. het scherpe roest geluid = de akelige dingen die je zegt en doet en die ik hoor en zie/merk;
r. de schoppen = de (verbale) aanvallen;
s. die derdegraads snijden in de huid van de grond exact op het dode punt waar ik lig = die maximaal mijn bestaan van alle zekerheid ontdoen precies op het moment dat ik al helemaal kapot ben.
t. kluiten werpend = nare woorden zeggen; me blameren; felle kritiek op me uitoefenen, me slecht behandelen

u. op het cabriolet dak van de kist = op een moment dat ik onbeschermd en in emotioneel opzicht kaduuk ben
v. gaatjes weef = uitweg/oplossing zoek;
w. met verzonnen groenstalen draadjes = door allerlei hoopgevende (enzovoorts) dingetjes te bedenken waardoor ik me sterk voel'
x. tollend = als een gek van de ene naar de andere gedachte 'springen'
y. op 't Fikkie bedacht = terwijl ik me erop voorbereid dat jij me finaal gaat kapot maken
z. roltabak = een genotmiddel dat wordt vernietigd zodat er niets van overblijft
a. in strak pak gewikkeld= zonder een krimp te geven
b. keurkorps = de hatelijkste dingen die je zegt of doet.
c. vindt me met gemak = ik wordt gemakkelijk te 'pakken genomen' door
d. een kip zonder kop = zonder erbij na te denken = onverstandig = impulsief
e. wentel = van mening verander = niet weet wat ik moet doen om me te beschermen en nu eens dit doe en dan weer dat
f. zolang het klankkogels op me inregent als hagelslag = zolang je me zo hevig, onophoudelijk belaagt = zolang je gemene, harde woorden tegen me zegt
g. om schokkend de mop buiten mijn leden te stuiten = om innerlijk geschokt de dingen die je tegen me zegt of wat je me aandoet buiten mijn innerlijk te houden, te zorgen dat die me niet raken
h. die mij als heks op ijs gezwachteld in gloeiend gaas = terwijl ik doe alsof wat er gebeurt mij absoluut niet raakt terwijl de vernietigende dingen die je doet of zegt mijn afweermechanisme juist tot een kwelling maken
i. dwars door de honingraatgaatjes brandend belaagt = dwars door mijn harmonisch aandoende emotionele bescherming dringen de gevolgen van je pijnlijke aanvallen door
j. en ik gepakt in kant = 1. en ik mezelf voor de gek houd dat de manier waarop ik me bescherm zo goed en mooi is als een mooie stof; 2. en ik mezelf insluit in mijn niet adequate, pseudo verdedigingsmethode
k. stervend = in emotioneel opzicht ben ik bezig helemaal kapot te gaan
l. paradoxale pseudo-rust Armada = mijn schijnbare onverschillige vorm van oorlog voeren waarbij ik me gedraag of absoluut niets me kan schelen terwijl ik innerlijk kapot ga
m. stom beken = zonder te praten of te kunnen denken stel ik bij mezelf vast

n. dat ik hem in niets herken wat ik van je ken: jouw stem = dat ik niets begrijp van alle akeligs dat je tegen me zegt en me aandoet.
o. je stem = jij
p. schoppen = spreekorganen: lippen, stembanden; tong; gehemelte
q. kluiten = woorden
r. nacht = sombere tijden; romantiek; momenten dat je niet goed wordt begrepen
s. derdegraads = erg diep
t. snijden = graven
u. glas = manier van praten, toon, voorzichtig
v. kristallijn = zoet, zacht, helder/vrolijk klinkend, tinkelend

Vorm

Dit zou nog bij de vorm moeten komen. Het hele gedicht is gebouwd op metaforen en vergelijkingen. Veel metaforen en daardoor associaties (= connotaties) kunnen tot de scheepvaart terug worden gevoerd.

Conclusie :

We mogen inderdaad aan een huwelijk of aan een andere intense, intieme relatie denken. Laten we daarmee beginnen. Bij zo'n relatie ben je met iemand in zee gegaan. Misschien ben je op verschillende ogenblikken onder verschillende omstandigheden in het 'huwelijksbootje' gestapt (= je bent een innige verhouding begonnen). De stem (= dan de persoon) zou dan voor het bootje staan. Je hebt wederzijds je jawoord (= stem) gegeven. Je hebt je aan die persoon (persoon = stem) gegeven en hebt met hem/haar de reis aanvaard. Je begint met een eenvoudige reis in een kano. Of je zou daarmee kunnen of willen beginnen. Misschien moet je naar elkaar toegroeien, is de reis nog niet comfortabel of is de geldspeling nog niet zo groot. Mettertijd wordt het vaartuig een plezierjacht. Of zou dat kunnen worden, dat voorzie je. Je kunt op dat plezierjacht (in die ''huwelijkssituatie) een liefdevolle, schitterende relatie kunnen opbouwen waarbij je elkaar met egards behandelt en lieve, mooie, bemoedigende dingen tegen elkaar zegt. Dingen die je als muziek in de oren klinken zodat je je geleidelijk aan steeds meer durft bloot te geven zowel

letterlijk als figuurlijk. Ook wanneer het allemaal minder prettig loopt of het leven saai lijkt. De stem zou je brandweer kunnen zijn die water sproeit of je redt (zoals een kat uit een boom) wanneer de problemen brandend pijnlijk zijn. Dat zou allemaal kunnen en was ook (gedeeltelijk) zo.

Wat er in werkelijkheid gebeurt is dat één van de partners net wanneer de ander (om welke reden ook) reeds volledig kapot is, begint te ondermijnen en te besmeuren in woord en daad. Het schip loopt vast. Het enige wat de belaagde, verzwakte persoon kan doen, is zich allerlei kleine dingetjes voorstellen die hoop bieden, de indruk van harmonie, en opnieuw opbloeien wekken. De aanvallen van de belager worden evenwel zo hevig dat dit geweldloos zich verweren gaat werken tegen de belaagde die zich een genotmiddel, een hond gaat voelen. Bovendien ontstaat de angst bij het lyrisch subject dat het schip (= hij/zij) volledig te gronde gericht gaat worden.

De zwakke verdediging van het lyrisch subject, het geweldloos ondergaan van de aanvallen werkt tegen het lyrisch subject omdat die steeds heviger en vaker worden gedaan. Terwijl het lyrisch subject emotioneel aan het sterven is, kan hij/zij alleen maar steeds verder de strijd en zijn namaak oorlog voeren (Armada is een heleboel oorlogsschepen) met als wapens ogenschijnlijke rust, stilte en ijskoude onverschilligheid en wint de oorlog in het liggend in zijn zelfgemaakte harnas terwijl hij daarin te kooi (> kippengaas > kip > te kooi gaan) gaat en moet toegeven dat hij er niets van begrijpt en niet echt overwint, maar is vastgelopen, schipbreuk heeft geleden.

<u>Het centrale thema</u>

Teleurstelling in een relatie waarbij de ene partij wordt afgemaakt en daardoor van streek raakt zonder dat die zich adequaat kan verdedigen tegen de aanvallen en zonder te begrijpen waarom het gebeurt.